

*Svētais
Meinards -
pirmais
Latvijas
bīskaps*

Ikšķile šodien

Ikšķile atrodas Daugavas labajā tikai 28 km attālumā no Rīgas centra. Uz salas, kas izveidojusies hidroelektrostacijas dambja būves rezultātā, atrodas pirmās mūra baznīcas – katedrāles drupas, ko bīskaps Meinards veltīja Vissvētākajai Jaunavai Marijai un kuru pēc viņa iniciatīvas uzcēla Gotlandes (šodien Zviedrijas sastāvdaļa) salas mūrnieki. Katedrāle un tai līdzās esošā mazā pils, no kuras šodien saglabājušās tikai drupas, bija pirmā mūra celtnie Baltijas valstīs.

Ikšķiles novads ir viens no mazākajiem Latvijā - tā kopējā platība ir 129 kvadrātkilometri. Šodien Ikšķile kalpo par mājvietu aptuveni 9300 iedzīvotājiem. Ikšķiles novadā ir divas skolas – Ikšķiles vidusskola, kurā mācās vairāk nekā 600 skolēnu, un Tīnūžu pamatskola, kurā mācās 170 skolēni. Ikšķile var lepoties arī ar vienu no lielākajiem bērnudārziem valstī, kas nodrošina vietu 400 bērniem. Jau kopš Reformācijas laikiem Ikšķilē aktīvi darbojas luterāņu draudze, bet Romas katoļu draudze ir atjaunota 1998. gada 4. oktobrī.

Laika gaitā Ikšķile ir veidojusies un attīstījusies, un 2010. gadā plaši svinēja savu 825 gadu jubileju.

Ikšķile un tās apkārtnē 12. gadsimtā

Bīskapa Meinarda dzīves gājums mums ir zināms, tikai sākot no viņa ierašanās Livonijā, kuras nosaukums, savukārt, radās vienlaicīgi ar Meinarda apustuliskās darbības sākumu. Kaut arī misionārā darbība šodienas Latvijas teritorijā tika uzsākta jau pirms viņa, taču, tikai pateicoties Meinardam, šeit nodibinājās Baznīca: 1186 – 1188. gadā Ikšķiles (Ykeskola, Uexull) diecēze, bet 1254. gadā – Rīgas arhidiecēzes metropolija ar četrām Prūsijas bīskapijām.

Rīga un Ikšķile Meinarda laikā bija tirdzniecības centri. Tos pārsvarā apdzīvoja līvi, kurus šodienas latvieši sauc par lībiešiem. No līviem, latīņu valodā saukti par livoniešiem, radās zemes un valsts nosaukums – Livonija (1203 – 1561 - 1566). Evaņģelizācijas rezultātā tajā apvienojās septiņas gandrīz valstiskās struktūras Igaunijā, un no četrām latviešu ciltīm izveidojās Latvija. Sv. Meinarda priesteru un vēlāk bīskapa evaņģēliskās darbības galvenā vieta bija Ikšķile.

(Staņislavs Kučinskis SJ „Svētais Meinards Latvijas Apustulis”)

Livonijas karte

Svētais Meinards

(ap 1130 - 1196)

Svētais Meinards bija pirmais baltu cilšu apustulis, pirmais Baznīcas organizācijas veidotājs Baltijas reģionā, ko vēlāk sāka saukt par Livoniju.

Lībekas benediktīniešu klostera abats sv. Johans savā „Slāvu hronikā”, cita starpā, pastāsta arī par kristīgās misijas aizsākumiem tālajā Līvzemē. Vēstījumā teikts, ka mūks no Zēgebergas, vārdā Meinards, Dieva vārda mudināts un iedvesmots, devies pie pagāniem lībiešiem. Priesteris

Indriķis ap 1205. gadu Meinardu raksturo kā godavīru sirmiemiem.

Meinards bija augustīniešu ordeņa mūks un Zēgebergas abatijas klostera kanoniķis Holšteinā. Tagadējā Latvijas teritorijā sv. Meinards ieradās kā misionārs kopā ar Brēmenes tirgotājiem, uz kuru kuģa bija pieņemts par kapelānu. Ap 1180. gadu viņš nonāca Baltijā un uzsāka pagānu evaņģelizāciju. Viņš bija brīvprātīgi izvēlēties un stingri apņēmis sludināt Evaņģēliju tur, kur to vēl nepazina. Uzsākot Līvzemes misiju, aptuveni 60 gadus vecais Meinards palika uz dzīvi Ikšķilē. Šeit viņš uzcēla pirmo koka baznīciņu, kur ap 1184. gadu kristīti vairāki lībieši – Ilo, Kulavenes tēvs, Vieco, Alo tēvs - un tiem sekojuši daudzi citi. Tātad jau no 1184. gada Meinards Ikšķilē bija izveidojis pirmo pamatiedzīvotāju, tolaik pagānu lībiešu, kristīgo draudzi Latvijā. Nedaudz vēlāk tika celta mūra baznīca, kas 1186. gadā tika iesvētīta par katedrāli, novēlot to debesīs uzņemtās Jaunavas Marijas godam. Meinarda laikā kristīgo ticību pieņēmis arī Turaidas virsaitis Kaupo.

Ap 1185. gadu Meinards sāka pils celtniecību Ikšķilē un nedaudz vēlāk arī Salaspilī (Holme, Holmia, mūsdienā Mārtiņsalā), kuras ir pirmās zināmās mūra celtnes

Latvijā. Tolaik Baltijā nepazina akmens celtniecību, tādēļ sv. Meinards uzaicināja meistarus no Gotlandes, un Baltijā tapa pirmā mūra celtnē – ar nelielu nocietinājumu apjuzta baznīca. Tepat tika izveidots Ikšķiles bīskapijas domkapituls, kura mūki - kanoniķi dzīvoja pēc sv. Augustīna ordeņa regulas. Tā ir pirmā zināmā katoļu mūku klostera parauga mītne Austrumbaltijā.

1186. gadā Brēmenes arhibīskaps Hartvigs II konsekrēja Meinardu par bīskapu. 1188. gada 1. oktobrī pāvests Klements III dokumentāli apstiprināja Ikšķiles bīskapiju (episcopatus Ixscolanensis) par Brēmenes arhibīskapijas sastāvdaļu. Ikšķilē pastāvēja arī sv. Augustīna ordeņa konvents, turpmākais domkapituls (conventus fratrum). Meinarda darbība atspoguļota arī pāvesta Klementa III ~ 1190. gadā (?) (SLVA 16; Nr.25) un Celestīna III 1193. gada 27. aprīlī (LUB 11;Nr.11) izdotajos dokumentos.

Sv. Meinarda misijas darbu apgrūtināja biežie lietuvišu un zemgaļu iebrukumi, kā arī lībiešu nenoteiktība un svārstība. Taču Meinarda autoritāte auga un nostiprinājās. Tam apstiprinājums atrodams aptuveni 100 gadus vēlāk rakstītās „Atskaņu hronikas” stāstos par Meinarda brīnumdarbiem. Tas liecina, ka nostāsti par Meinardu, kuru pēc nāves izsludināja par svēto, bija dzirdami ne tikai viņa dzīves laikā.

Svētais Meinards mirst 1196. gada 14. augustā (pēc citām liecībām 11. vai 12. oktobrī) un tiek apglabāts Ikšķiles baznīcā pie altāra. Vēlāk, 14. gadsimtā, Meinarda mirstīgās atliekas pārapbedīja Rīgas Doma baznīcā, kur sienas nišā tās atrodas vēl tagad. Tur uzstādīta kapa plāksne ar bīskapa reliefu attēlojumu un piemiņas uzrakstu. 1201.gadā bīskaps Alberts bīskapiju no Ikšķiles pārcēla uz Rīgu, bet Ikšķilē turpināja pastāvēt katoļu draudze. Par sv. Meinarda dzīvi un darbību liecina Indriķa un Atskaņu hronikas (12. – 13. gs.).

Priestera komentārs

Ikviena ticīgā cilvēka dzīvē ir kāda persona, kas viņu ir iepazīstinājusi ar Dievu, tāpat arī katrai tautai ir kāds apustulis – misionārs, kurš šo tautu ir kristianizējis. Par to mēs varam pārliecināties Svētajos Rakstos.

Jau Vecajā Derībā Dievs uzrunā Mozu, lai viņš kļūst par Izraēļa tautas misionāru, sacīdams: „*Tagad ej, es tevi sūtīšu pie faraona. Izved manu tautu, Izraēļa bērnus no Ēģiptes!*” (Izc 3,10). Arī pravieša Jeremija sacītajos vārdos saskatām aicinājumu uz misiju darbu: „*Pirms es tevi izveidoju mātes miesās, es tevi pazinu, un, pirms tu nāci pasaulē, es tevi svētīju un izredzēju tevi par pravieti tautām.*” (Jer 1,5) „... tu iesi, pie kā vien es tevi sūtīšu, un runāsi visu, ko vien tev pavēlēšu. Nebīsties no viņiem, jo es esmu ar tevi, lai tevi izglābtu.” (Jer 1,7-8). Arī augšāmcēlies Jēzus apustuļiem uzticēja uzdevumu: „*Ejiet un māciet visas tautas, kristījot tās Tēva un Dēla, un Svētā Gara vārdā!*” (Mt 28,19). Visas šīs Svēto Rakstu liecības mums atgādina, ka Dievs no savas tautas izredz cilvēkus, kas kļūst par praviešiem, apustuļiem un misionāriem. Vēsturiskās liecības mums sniedz piemērus par tautu kristianizāciju, sākot jau no pašiem pirmajiem gadsimtiem. Sv. Pāvils, Kristus sekotājs, kura mūža darbs bija vest pagānus pie ticības Kristum, nest Kristus gaismu pagānu tautām, sludināt Kristus Labo Vēsti daudzdievībā iegrimušajiem pagāniem. Brāļi Kirils un Metodijs dodas pie slāvu tautām un, strādājot šo tautu vidū, ir izpelnījušies slāvu apustuļu vārdu. Viņi darbojās 9.gs. Konstantinopolē un tagadējās Čehijas un Slovākijas teritorijā. Šādus tautu apustuļus varam minēt ļoti daudz. To vidū ir arī mūsu zemes Latvijas apustulis svētais bīskaps Meinards, kurš ir Evaņģēlija gaismas nesējs latviešu tautai.

Svētā Meinarda kults

Sv. Meinarda loma mūsu tautai ir bijusi nozīmīga visos laikos daudzu gadu simtu garumā – par to liecina kāds īpašs notikums laikā, kad Latvijā viesojās pāvests Jānis Pāvils II. Pāvesta vizītes laikā 1993. gada 8. septembrī tiek atjaunots bīskapa Meinarda kults – viņu atzīst par mūsu tautas pirmo apustuli, bīskapu un svēto. 1995. gada 14. maijā Ogres katoļiem tiek paziņots arhibīskapa metropolīta Jāņa Pujata 1995. gada 8. maija lēmums: Ogres Romas katoļu draudzes un jaunceļamās baznīcas aizbildnis būs svētais bīskaps Meinards, un sv. Meinarda svētki, kuri iekrīt 14. augustā, Ogres dievnāmā un arī Sv. Meinarda salā ik gadus svinami svētdienā pēc 15. augusta – Dievmātes debesīs uzņemšanas svētkiem.

Jau sākot no 1995. gada 14. maija, Ogres dievnāmā ik dienas pēc Sv. Mises tiek lūgta lūgšana sv. Meinardam, pirmdienās un ceturtdienās tiek dziedāta himna sv. Meinarda godam. No šī laika līdz pat šodienai sv. Meinarda kults tiek praktizēts Latvijā un ikviena ticīga cilvēka dzīvē.

Sākot ar 2000. gadu, Ikšķiles sv. Meinarda salā ik gadu notiek V. Em. Jāņa Kardināla Pujata svinētas Sv. Mises, kurās piedalās daudz cilvēku ne tikai no Ogres un Ikšķiles, bet arī no visas Latvijas. Uz šiem dievkalpojumiem ierodas bīskapi, garīdznieki un ticīgie arī no kaimiņu zemēm. Sv. Mises laikā daudzi cilvēki saņem lestiprināšanas sakramentu, un par tradīciju ir kļuvusi arī Kristības sakramenta saņemšana šajā svētku dienā. Tas apliecina, ka cilvēki vēlas saņemt kristību vietā, kur tika kristīti mūsu senči, vietā, kur aizsākās visas Latvijas kristīgā dzīve. Ar katru gadu interese par sv. Meinarda salu un sv. Meinardu kļūst lielāka. Par to liecina arī aizvien pieaugošais kristībnieku skaits, kas šo sakramentu vēlas pieņemt tieši sv. Meinarda salā. Arī visa

gada garumā cilvēki saņem gan Kristības, gan laulības sakramentu uz sv. Meinarda salas.

Tomēr ne tikai šajā apvidū godina Latviešu pirmā apustuļa piemiņu - arī Liepājā, pateicoties bīskapa Ā.A.Brumaņa gādībai, jaunuzceltā baznīca ir veltīta sv.

Meinarda godam. Nereti cilvēki, saņemot Kristības un lestināšanas sakramentu, par otro vārdu (kā savu aizbildni) izvēlas tieši sv. Meinardu.

Svētais Meinards mūsu dzīvē

"Katoļu Dzeive" 6' un 7/8' 2009

Pateicoties sv. Meinarda pašizlīdzīgajam mīlestības kalpojumam, atsaucoties Kunga aicinājumam: „Ejiet un māciet visas tautas, kristījot tās Tēva un Dēla un Svētā Gara vārdā!” (Mt 28,19), arī šodien mēs varam teikt, ka Latvija ir kristīga zeme un mūsu tautai Dieva Vārds ir nozīmīgs un aktuāls. Vide, kurā ieradās sv. Meinards, bija pagāniska, tā nepazīna Pestītāju. Taču šodien varam teikt, ka Latvija ir vieta, kura pazīst Kristu, lai arī ne visi Viņu pieņem. Šodien sv. Meinarda loma Latvijas kristianizācijā ir aktuāla ļoti daudzu cilvēku sirdīs, jo šos vārdus, kurus reiz sadzirdēja svētais Meinards, tiek aicināts sadzirdēt ikviens no mums, lai nestu Dieva Vārdu 21. gadsimta modernajiem, dažkārt pārlietu gudrajiem un empīriski (empīrisms – sengrieķu valodā *empeiria*- ir filozofiska nostādne, ka visām zinā-

Bīskapam Meinardam
Svintgi *mf* Mūz. M. Celminska.

1. Skalo kur Daugava Ikšķiles smiltis,
droši skan bīskapa Meinarda balss: Nāciet
pie Kristus latviešu ciltis, Kristus ir visiem
Glābējs un Dievs. Nāciet pie Kristus latviešu
ciltis, Kristus ir visiem Glābējs un Dievs.

2. Viena ir Baznīca, kurai Dievs līcis
stāvēt uz pamata stipra kā klints.
Latvijā tai ir pamatus līcis
Ikšķiles bīskaps - latviešu draugs. } 2. r.

3. Dievnama drupas grīkst Ikšķiles smiltīs...
Gadsimtiem cauri skan Meinarda balss:
"Ticību sargiet latviešu ciltis,
tā jums pie Dieva ceļvedis dots!" } 2. r.

4. Mainās ar rītausmām vakari vēli,
neaprimst Mārzemē misiju darbs,
Daugavas krastā torni stāv cēli, } 2. r.
Latvijas pirmais bīskaps kur dus.

5. Meinarda misiju atbalsis dzīvas:
pirmajam bīskapam atdots tiek gods.
Ticība dara dvēseles tīras:
Kristus ir visiem Glābējs un Dievs.. } 2. r.

šanām ir jābalstās uz pieredzi) orientētajiem cilvēkiem.

Tāpat kā sv. Meinardam tālajā 12. gadsimtā, katram kristietim ir jābūt Dieva Vārda nesējam savā vidē, kur Kristus vēsti vēl nepieņem. Bet, lai mēs varētu kļūt par misionāriem, mums pašiem vispirmām kārtām ir jāpie-dzīvo tās Dieva žēlastības, kuras tik ļoti katram ir nepieciešamas. Svētā Meinarda kalpojums 12. gadsimtā spēj

iedvesmot ikvienu no mums, kas dzīvojam 21. gadsimtā, un stiprināt šajā ceļā.

Sv. Meinards, uzsākot savu kalpojumu, bija viens, taču mēs šodien esam vienoti draudzēs un ticībā, kā arī spēcīgi Kristū, kuru mums pirms 9 gadsimtiem pasludināja sv. Meinards.

Baznīca visos laikos ir aicinājusi cilvēku uz savas dzīves sakārtošanu un morālo vērtību īstenošanu dzīvē. Tā aicina uz garīgo brīvību. Baznīca nav tikai celtnes, baznīca aizsākas pašu cilvēku sirdīs, pašos cilvēkos. Nav viegli sakārtot savu dzīvi, tas ir grūts darbs un reizē arī katra pienākums.

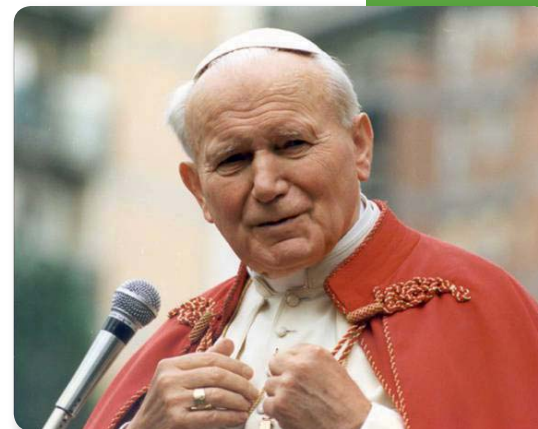
Pateicoties sv. Meinardam, Latvijas dievnamu durvis ik dienas ir atvērtas un tikšanās ar Dievu ir pieejama mums katram. Smelsimies šajā žēlastībā, kuru Kristus mums tik bagātīgi dāvā!

Lai svētā Meinarda aizbildniecība iedrošina ikvienu no mums doties pasaulē – pasaulē, kura gaida to stiprinājumu un mīlestību, kas ir tikai un vienīgi pie mūsu Kunga Jēzus Kristus!

Pāvesta Jāņa Pāvila II uzruna Rīgas Svētā Jēkaba katedrālē 1993. gada 8. septembrī

*Pāvests Jānis Pāvils II Latvijā
Desmitā gadadiena kopš
Svētā tēva vizītes Baltijas
valstīs 1993. gadā*

Dārgie brāļi un māsas!

Es ļoti priecājos šodien būt jūsu vidū. Sirsnīgi sveicu visus klātesošos un pateicos jūsu mīļotajam arhibīskapam Jānim Pujatam par man pirms brīža arī jūsu vārdā teikto uzrunu.

1986. gadā jūs, šīs vietējās Baznīcas ticīgie, svinējāt savas zemes kristianizācijas 800 gadu jubileju. Svētā bīskapa Meinarda iesvētīšana vēstīja Livonijas – Latvijas Baznīcas sākumu un vienlaicīgi ievadīja arī tautas veidošanos.

Zinātnieku pētījumi un Kongregācijas Svēto lietās dziļās studijas atklāja, cik nozīmīga bija Meinarda izvērstā darbība Latvijas evaņģelizācijā, kuru viņš pārstāigāja „simpliciter pro Christo et praedicandi causa” (tulk. no latīņu val.: vienkārši Kristus dēļ un sludināšanas dēļ. Henrici Chronicon Livoniae, 1,2)

Tātad mēs, pildīdami bīskapijas brāļu un daudzu Kristum ticīgo gribu, ar savu Apustulisko Autoritāti esam nolēmuši atjaunot Ikšķiles bīskapa svētā Meinarda kultu, īpaši šajā vietējā Baznīcā, kuras apustulis un dibinātājs viņš bija. Bez tam, mēs dodam iespēju, lai katru gadu likumā noteiktā vietā un kārtībā četrpadsmitajā augustā varētu atzīmēt viņa svētku dienu. (tulk. no latīņu val.)

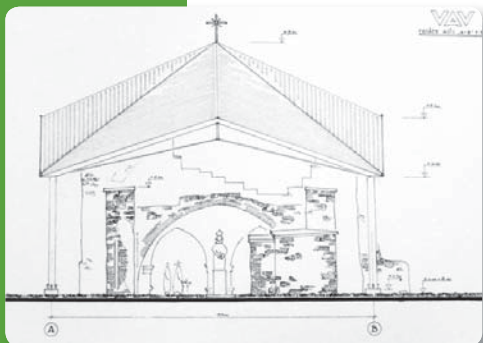
Lai svētā Meinarda, kas bija šīs vietējās Baznīcas gudrais gans laikā, kad kristītie bija pilnīgi vienoti, aiz-

bildniecība arī šodien vada un atbalsta Latvijas kristiešu ekumenisko ceļu uz atjaunotu vienību un palīdz visiem kopīgi risināt šī brīža sarežģītos jautājumus!

Dodu jums visiem savu svētību.

No ieceres līdz projekta īstenošanai

Prāvests Konstantīns Bojārs

Ogre, 18.09.2010. Godinot un turot cieņā Latvijas pirmā bīskapa svētā Meinarda piemīņu, iecere par pieminekļa izveidi radās jau pirms desmit gadiem, kad Valsts pieminekļu aizsardzības inspekcija un Ikšķiles Romas katoļu draudze izsludināja konkursu par sv. Meinarda salas sakārtošanu un sv. Meinarda

baznīcas mūru konservācijas darbiem. Konkurss notika 2001. gada 22. martā Rīgā Mazajā pils ielā 19. Savus izstrādātos projektus uz konkursu bija pieteikuši vairāki arhitekti, un viens no tiem bija ievērojams, populārs un cienījama vecuma arhitekts Teodors Nigulis. Viņa izstrādātais projekts ieguva pirmo vietu. Jau tad viņš savā skiču projektā bija paredzējis sv. Meinarda skulptūru, kas it kā iziet no baznīcas mūriem un virzās altāra un krusta virzienā. Tomēr žūrijas komisija, kurā ietilpa augsta līmeņa zinoši cilvēki – Juris Dambis no pieminekļu aizsardzības inspekcijas, pārstāvis no arhitektu savienības, kā arī arhibīskapi Jānis Pujats un Jānis Vānags –, aktīvu diskusiju laikā noraidīja ieceri, uzverot, ka šo vietu, mazo saliņu, nedrīkstētu piebīvēt ar papildus monumentiem. Otrkārt, tas absolūti nav pieņemams, raugoties no praktiskā viedokļa, jo sala apmeklētājiem ir pieejama tikai vasarā un, tur novietojot Sv. Meinarda skulptūru, rastos iesaids, ka viņš ir atstāts uz vienuļas

salas. Arī, skatoties vēlāk, jau šodien izveidotais piemineklis pēc saviem apmēriem tur vispār nebūtu ietilpināms. Līdz ar to šī ideja par sv. Meinarda monumenta izveidi uz salas tika noraidīta, bet tomēr arhitekta Teodora Niguļa iecere palika, un par to tika domāts.

2005. gada 7.maijā notika pirmā tēlnieka Viktora Suškēviča un prāvesta Konstantīna Bojāra tikšanās un pārrunas par svētā Meinarda skulptūras izveidi, kā arī brauciens uz Ikšķili, lai iespējamo skulptūras atrašanas vietu apskatītu dabā. Jau toreiz tēlnieks, aplūkojot un izvēloties vietu, kurā varētu atrasties piemineklis, no fotogrāfē prāvestu tieši tur, kur šobrīd ir novietota Sv. Meinarda skulptūra. Vienlaikus risinās saruna par to, kā vizuāli varētu izskatīties bīskapa statujs, vai vajadzētu attēlot bīskapa zizli vai nē, un kā to izdarīt labāk, jo līdz šim visos vēstures materiālos un gravīrās sv. bīskapam Meinardam tas ir bijis rokā kā bīskapa varas zīme.

2005. gada 9. un 17.maijā tēlnieka un prāvesta tikšanās laikā Viktors Suškēvičs piedāvā sv. Meinardu attēlot tomēr bez bīskapa varas zīmes, bet ar pie krūtīm piespiestu krustu rokās. Prāvests Bojārs par šādu oriģinālu un labu risinājumu ir priecīgi pārsteigts, jo Meinards šai zemē ieradās kā misionārs un tikai pēc vairākiem gadiem kļuva par bīskapu. Prāvests Bojārs veiksmīgi saskaņo jau no ideju arī ar Jāni Kardinālu Pujatu, kurš to dedzīgi atbalsta.

2006. gada aprīlī pieminekļu konkursā tēlnieka Viktora Suškēviča piedāvātais Sv. Meinarda tēls iegūst vislielāko balsotāju atbalstu un ieņem godpilno pirmo vietu.

Līdztekus konkursa notikumiem prāvests Bojārs neatlaidīgi meklē saprotošu

Jūlija un Juris Savicki ar meitām levu (pa kreisi) un Kristu
Gleznas autors - mākslinieks Miervaldis Polis,
foto reprodukcija - fotogrāfs Raimonds Volonts

un ieinteresētu sponsoru, kurš spētu izprast Meinarda tēla garīgo vērtību un nepieciešamību Ikšķilē, finansiāli atbalstot šo ideju. Šoreiz liela pateicība pienākas Robertam Anspokam, kurš nepieciešamību pēc pieminēkļa sv. Meinardam izprot gan no kristīgā, gan kultūrvēsturiskā viedokļa Livonijas un Latvijas izveidošanās procesos. Būdams pozitīvi noskaņots un ieinteresēts šīs ieceres īstenošanā, viņš uzrunā un lūdz atbalstu no SIA „Itera Latvija” prezidenta Jura Savicka. Savukārt Juris Savickis, būdams kristietis, turklāt arī katolis, kurš nāk no Ludzas puses, ātri saprot šo vajadzību ne tikai Ikšķilei, bet visai Latvijai un piekrit sniegt finansiālu atbalstu pilnā apjomā. Jautājuma risināšanā no savas puses iesaistās arī prāvests, un 2006.g. 1.novembrī ar SIA „Itera Latvija” prezidentu Juri Savicki tiek parakstīts līgums par ziedojumu pilnā apjomā, kas ietver visu ieceres īstenošanai nepieciešamo finansiālo atbalstu. Tēlnieks Viktors Sušķēvičs var uzsākt nepieciešamā granīta iegādi Somijā un Ukrainā.

Tēlnieks ļoti intensīvi uzsāk strādāt ar iegādātajiem materiāliem. Pieminēklis ir gatavs uzstādīšanai jau 2008. gadā, un to bija plānots uzstādīt jau tā paša gada augustā, bet visu neparedzēti iekavē jaunas vietas izvēle pieminēklim. Viens no risinājumiem bija laukums iepretim Ikšķiles Biedrības namam. Tomēr, ņemot vērā paredzētos rekonstrukcijas un celtniecības darbus, bija skaidrs, ka šinī vidē sakrāla skulptūra neiederēsies. Doma par skulptūras uzstādīšanu uz salas tika noraidīta, jo sala apmeklētājiem ir pieejama reizi gadā, kā arī nelielā teritorija būtu pārblīvvēta ar sakrāliem objektiem. Nepieņemams ierosinājums bija uzstādīt sakrālo monumentu Daugavas krastā, pludmalē, kur apmeklētājiem būtu iespēja nofotografēties pie svētā skulptūras arī bez virsdrēbēm. Visu šo nesekmīgo meklējumu rezultātā, nācās atgriezties pie jau 2005.gadā plānotās vietas, jo citu – labāku un cildenāku – Ikšķilē atrast neizdevās. Ejot laikam, tiek pamainīta arī skulptūras pamatnes arhitektūra, paredzot zem skulptūras postamenta uzbērumu ar granītā veidotiem pakāpieniem.

Par to, ka šodien mēs varam stāvēt pie šī Sv. Meinarda pieminēkļa ar kaut vai tikai daļēji sakoptu tā apkārtni, ir jāpateicas sponsoram Jura Savicka kungam, kā arī visiem tiem, kuri mūs ir morāli atbalstījuši, pirms četriem gadiem balsojot konkursā, gan arī pašvaldībai par atvēlēto vietu pilsētā un piešķirto finansējumu uzstādīšanas darbiem. Lai gan priekšā stāv pamatīgs darbs, līdz pieminēkļa apkārtējā teritorija tiks gaumīgi iekārtota, mēs esam bezgala priecīgi un gandarīti par paveikto.

Piezīme: Norādītie datumi atbilst atzīmēm kalendārā

Iesvētīts pamatakmens bīskapa svētā Meinarda pieminēklim

20.07.2010, „Ogres Vēstis Visiem”, Anna Liepniece

Baltijas tautu kristības šūpulī Ikšķilē iesvētīts pamatakmens Latvijas apustuļa svētā Meinarda – pirmā Ikšķiles un Līvzemes bīskapa – pieminēklim. Ceturtdien, 2010.gada 15.jūlijā, pieminēkļa pamatos iemūrēja kapsulu ar vēstījumu nākamajām paaudzēm.

Pieminēkļa pamatos ielikta kapsula ar šādu tekstu:

„Vissvētās Trīsvienības godam mūsu Kunga 2010.gadā, Romas pāvesta Benedikta XVI pontifikāta piektajā gadā, Rīgas arhibīskapa metropolita Jāņa Karđināla Pujata bīskapa kalpošanas deviņpadsmitajā gadā, Baltijas

tautu kristības šūpulī Ikšķilē iesvētīts pamatakmens Latvijas apustuļa **Svētā Meinarda**, pirmā Ikšķiles un Līvzemes bīskapa, pieminēklim, kas tapis, pateicoties labdara Jura Savicka un tēlnieka Viktora Suškēviča pūlēm."

Vēstījumu parakstījuši Ikšķiles Romas katoļu draudzes prāvests Konstantīns Bojārs un Ikšķiles Romas katoļu draudzes priekšnieks Alberts Oborenko.

Svētā Meinarda skulptūra kopā ar granīta postamentu būs patiesi iespaidīga – tās augstums sasniegs 7,5 metrus. Skaidrs, ka tik monumentālam darbam svarīga ir piesaiste videi.

„Šis variants ir pieņemams, lai gan lielu skulptūru izvietošana Latvijas mērogā ir sarežģīts process,” atzina tēlnieks Viktors Suškēvičs, uzsverot, ka radīt Svētā Meinarda skulptūru bijusi liela atbildība, jo Ulmaņlaikā, kā zināms, Latvija bijusi tēlniecības lielvalsts ar spēcīgām tēlniecības tradīcijām. Dabiski, ka mākslinieks ar tām nevarēja nerēķināties. Kompozīcijas pamatā ir krusts, kuru bīskapa tērpā, tuvu pieglaudis sirdij, nes Svētais Meinards, tādējādi simbolizējot Jēzus Kristus mīlestību. Šāds Svētā Meinarda attēlojums – bez varas simbola, bīskapa ziļļa- sakrālajā mākslā ir jaunums. Taču tēlnieka māksliniecisko redzējumu atbalstīja V.Em. Jānis kardināls Pujats, tādējādi apliecinot savas vispusīgās zināšanas ne tikai teoloģijā, vēsturē, bet arī mākslā. Tā ir garīgā

vertikāle, pēc kuras mums tiek ties, sevi pilnveidojot, vērsot labāku.

„Skulptūras pamatā ir viduslaiku estētika, kas izpaužas, piemēram, tērpa drapējumā un labi pazīstamā pasaulē. Tāpēc, teiksim, ja šeit atbrauks japānis, kas neko pat nezinās

par kristietību, ieraugot šo skulptūru, viņš tomēr sapratīs, ka tajā ir attēlota liela garīga personība, kas nāk no viduslaikiem,” pastāstīja Viktors Suškēvičs.

Problēma bijusi pieminēklā novietojums sakrālajā laukumā, kurā jau ir Baltais krusts. Perspektīvas trūkumu, jo vieta ir neliela, koku ieskauda, izdevies veiksmīgi atrisināt, skulptūru pavēršot ar skatu uz Rīgas – Daugavpils maģistrāles pusi. Dienakts tumšajā laikā pieminēklis būs spoži izgaismots.

Celtniecības darbus veic SIA „Remtals Būve”, kas šonedēļ sāks granīta postamenta un pakāpienu montāžu. Valdes priekšsēdētājs Haralds Rembergs jo sevišķi uzsvēra labo sadarbību ar Ikšķiles novada domi, kas finansē postamenta izbūves un laukuma labiekārtošanas darbus.

Neapšaubāmi, pieminēklis Latvijas pirmajam Apustulim bīskapam svētajam Meinardam iezīmēs pilsētas centru, ko, jādomā, novērtēs ne tikai ikšķilieši, bet arī tuvi un tāli viesi.

Pieminekļa uzstādīšanas darbi

Ikšķilē iesvētīts pieminēklis Latvijas pirmajam apustulim bīskapam Sv. Meinardam

09.10.2010, „Katoļu Baznīcas Vēstnesis” Nr. 19 (403),
Līga Malāne

Saulainā 24. septembra pēcpusdienā ļaudis pulcējās, lai būtu klātesoši vēsturiskajā brīdī, kad Ikšķiles pilsētas sirdī ievētīja pieminēkli Latvijas pirmajam apustulim – svētajam bīskapam Meinardam.

Svētbrīdi vadīja V. Em. kardināls Jānis Pujats. Šajā vēsturiskajā un svinīgajā brīdī piedalījās vairāki priesteri, klostera māsas, dažādu konfesiju pārstāvji, politiķi. Īpašie viesi bija bīskapi no Polijas un Lietuvas.

Uzrunājot klātesošos, kardināls Jānis Pujats sniedza ieskatu tālajā 1186. gadā, kad misionārs Meinards savu mājvietu rada Ikšķilē: „Ar Sv. Meinarda vārdu saistās svarīgi etapi mūsu tautas vēsturē, proti, kristianisma laiks. Tas sākās ar pirmā Livonijas bīskapa konsekrācijas 1186. gadu. Ar šo gadu šeit sākās sistemātiska evaņģelizācija. Hronikā ir teikts: „Tikai Kristus dēļ un vienīgi, lai sludinātu, viņš ieradās līvmē.”” Noslēdzot uzrunu, J. Pujats norāda, ka pieminēkļa iesvētīšana šajā vēsturiskajā vietā

ir zīme tam, ka jāatgriežas pie kristīgām vērtībām un jātur tās godā. „Šis kristīgās vērtības vajadzīgas ne tikai dvēseles glābšanai, bet arī, lai sakārtotu laicīgo dzīvi. Atgādinot par šīm svarīgajām lietām, šeit

tagad stāvēs Sv. Meinards. Stāvēs savā vēsturiskajā vietā ik dienas, ik nakts, prožektoru apmirdzēts, ar krustu rokās, pildot savu misionāra pienākumu tiem tūkstošiem, kas šeit brauc garām ik dienas gan uz galvaspilsētu, gan atpakaļ,” saka kardināls.

Klātesošos uzrunāja Latvijas Zinātņu akadēmijas profesors, akadēmiķis Jānis Stradiņš, īpaši uzsverot bīskapa Meinarda misiju un veidu, kādā kristietība ir ienākusi senajā Livonijas teritorijā. J. Stradiņš atzīst, ka, lai arī tajā laikā noritēja krustakari, tomēr Sv. Meinards nāca kā miera apustulis, Evaņģēlija vēsti sludinot ar mīlestību un pārliecināšanu. „Viņa misija, tēlaini runājot, bija ievadīt Latviju kristīgas Eiropas un tās vērtību pasaulē. Tādi cilvēki kā Meinards ienesa Latvijā arī izglītību un pacēla mūs visus augstākā pakāpē,” norāda profesors.

Šī vēsturiskā un skaistā projekta sponsors, SIA „Itera-Latvija” prezidents Juris Savickis uzver, ka šis nav pieminēklis pagātnei, bet nākotnei: „Es gribu teikt, ka tai tautai, kas nezina savu vēsturi, tai nav arī nākotnes.”

Savukārt šī izcilā mākslas darba darinātājs Viktors Sušķēvičs atzīst, ka tas viņam ir bijis liels profesionāls pārbaudījums un viņš par paveikto darbu jūt gandarījumu. Mākslinieks ir pateicīgs visai darba komandai un uzsver, ka tieši darbs komandā veicina mērķa sasniegšanu.

Ar paveikto darbu lepojas arī Ikšķiles mērs Indulis Trapiņš, sakot: „Šis pieminēklis būs kā viens no Ikšķiles kultūrvides elementiem, viens no tūrisma objektiem, kur mēs varēsim skaidrot jaunajai paaudzei, ciemiņiem, viesiem no ārzemēm, kādā veidā ir veidojusies Ikšķiles vēsture un visa Latvijas vēsture kopumā.”

Sv. Meinards turpina savu uzsākto misiju Dieva valstības sludināšanā. Šis skaistais tēls ceļa malā ticīgam vai neticīgam uzjundī domas: „Kas ir šis granītā kaltais pazemīgais vīrs ar krustu rokās?” Te nu ir redzams iemesls, lai sāktu izzināt savas kristīgās vēstures saknes.

Sv. Meinarda pieminēkla iesvētīšanas svētbrīža uzrunas

V.Em. kardināls Jānis Pujats

Lai top slavēts Jēzus Kristus!

Šodien ikšķīliešiem un ne tikai viņiem ir svētiku diena! Zaļojošu koku ielokā paceļas granītā kalts pieminēklis, kas veltīts pirmajam mūsu zemes apustulim sv. Meinardam.

Lieliem notikumiem vēsturnieki meklē sākumu, kad un kā tie radušies. Ar sv. Meinarda vārdu saistās svarīgi etapi mūsu tautas vēsturē, proti, kristiānisma laiks. Tas sākās ar pirmā Livonijas bīskapa konsekrāciju 1186. gadā. Ar šo gadu šeit sākās sistemātiska evaņģelizācija.

Sv. Meinarda dzimtenē vāczemē, Zēgebergā, vēl tagad stāv liela, skaista sarkanu ķieģeļu baznīca, kurā Meinards strādājis, vēl būdams priesteris. Pēc dažiem gadiem, strādājot šeit, lībiešu vidū, misionāra darbu darot, Meinards tiek novērtēts un jau iesvētīts par bīskapu. Šis fakts liecina, ka viņa misionāra darbs ir bijis auglīgs. Seko vēl 10 gadi bīskapa amatā, un 1196.gadā viņš atrod savu beidzamo atdusas vietu tepat ikšķīliešu vidū, paša celtās mūra baznīciņas kriptā Daugavas malā. Viņa mirstīgās atliekas 14. gs. tiek pārvestas uz Rīgas Doma baznīcu, kur tās glabājas arī tagad.

Kā vēstī Indriķa hronika, īsi pirms Meinarda nāves pie viņa gultas sapulcējušies visi līvzemes un Turaidas vecākie un izteikuši vēlēšanos, ka arī pēc bīskapa nāves viņi vēlētos redzēt atkal šeit dvēseļu ganu bīskapu.

Pirmsreformācijas laikā Meinardu godāja kā svētu vīru, kurš, kā teikts hronikā, tikai Kristus dēļ un vienīgi, lai sludinātu, ieradās Līvzemē. Kad 1993.gadā Latviju apmeklēja Romas pāvests, viņš atjaunoja Sv. Meinarda kultu.

Ar Sv. Meinarda nāvi arī noslēdzās pirmais mierīgais evaņģelizācijas periods Livonijā. Nākamo bīskapu laikā

evaņģelizācija notika, taču līdztekus tam noritēja kāds nevēlams process, proti, Livonijas un Igaunijas zemju iekarošana. Karš un cilvēku kristīšana ir divas dažādas lietas pašas par sevi. Kopš Kristus laika tika kristīti cilvēki gan tad, kad karoja, gan tad, kad nekaroja, un šīs lietas nav savstarpēji saistītas. Spārnotais teiciens, ka kristīja ar uguni un zobenu, ir pretrunīgs, jo būtībā derīga ir tikai labprātīgi pieņemta kristība. Otrs maldīgs priekšstats par senlatviešiem ir tas, ka tie pirms svešautiešu iebrukuma bija ļoti brīvi, dzīvoja miermīlīgi un laimīgi. Patiesībā šeit ilgs miers nekad arī nav bijis. No austrumiem savas nodevas te ievāca krievi, bet ar igauņiem un lietuviešiem bija pastāvīgi saspīlēts stāvoklis. Kā vēstī hronika, šīs ciltis cita citai uzbruka, laupot un dedzinot.

Arī pašam Meinardam ne vienreiz vien ar lībiešiem bija jāsāpējās mežos no kaimiņu uzbrukumiem. Vācieši neļāva ciltīm savstarpēji plēsties un nodibināja lielāku valstisku veidojumu, kas patvēra tagadējo Latvijas un Igaunijas teritoriju. Tā saucās Māras valsts - jau ar zināmu likumdošanu pēc Rietumvalstu parauga. Māras valsts noturējās, kamēr apkārt Baltijai nostiprinājās lielākas valstis. Mūsu ģeogrāfiskais stāvoklis interesēja visas apkārtējās valstis, un tās - gan Zviedrija, gan Polija, gan Krievija, gan Vācija - cīnījās par mūsu pakļaušanu, kamēr beidzot pēc Pirmā pasaules kara Baltijas tautas atguva brīvību. Tā nu ir noticis vecajā kristīgajā Eiropā, ka diezgan bieži tieši ticības dēļ notikušas sadursmes. Šajā ziņā sv. Meinards ir miera apustulis un ir kā simbols tam mieram, kas tagad pastāv kristīgo konfesiju vidū Latvijā.

Meinarda pieminēklis šajā vēsturiskajā vietā ir kā zīme, ka jāatgriežas pie kristīgām

vērtībām un jātur tās godā. Tā ir ļoti nopietna lieta. Ticības dēļ misionāri brauc uz tālām zemēm, bieži vien riskējami ar savu dzīvību, lai palīdzētu cilvēkiem pašā svarīgākajā lietā, proti, lai parādītu viņiem ceļu uz nemirstību. Lai apzinātos, ka cilvēka mērķis ir dzīve pie Dieva un ka Dievu var atrast, attīroties no grēkiem un tiecoties pēc Viņa ar visu sirdi. Šīs kristīgās vērtības ir vajadzīgas ne tikai dvēseles glābšanai, bet arī laicīgās dzīves sakārtošanai. Ikšķīliešiem gribas teikt, lai viņi lepojas ar savu vēsturi, lai lepojas, ka tieši no šīs vietas, no šīs pilsētiņas ir sākusies kristianizācija, kas vēlāk aptvēra visu teritoriju. Esiet pateicīgi arī par šo darbu tiem, kas šo pieminēkli projektēja, kas būvēja, kas to finansēja, lai mēs šeit varētu iesvētīt šo, manuprāt, izdevušos mākslas darbu ar lielu idejisku nozīmi. Pēc tam, kad šis laukums būs pilnībā pabeigts, ikviens varēs atnākt, lai mierīgā gaisotnē meditētu, pasēdētu, atrastu mieru. Šī vietiņa izveidosies par vienu no svarīgākajām Ikšķīlē.

Jānis Stradiņš, Dr. habil. Chem., Dr. hist. h. c.

Kardināla kungs, ekselences, prezidenta kungs, klātesošie un šī svētku brīža līdzdalībnieki!

Mēs stāvam pie pieminējā Livonijas apustulim, pirmajam bīskapam, un tas ir svēts brīdis. Tas ir arī patiesības brīdis, jo, pamatojoties uz vēsturiskiem faktiem un datiem, ne tikai atdodam godu cilvēkam, kam tas pienākas, bet, galvenais, mēs visi kopā vienojamies kristīgo vērtību izpratnē Latvijā.

Un, tieši šē stāvot, mēs it kā pārceļamies uz laiku pirms 830 gadiem, kad šē ieradās Meinards, augustīniešu mūks no Zēgebergas, no Šlēsvigas – Holšteinas pie Brēmenes un sāka sludināt kristīgo ticību. Tas bija asiņains laiks Eiropas toreizējā vēsturē.

Ritēja krusta kari starp kristīgo ticību un islāmu tuvējos Austrumos pie Kristus kapa. Krustakari pārgāja arī uz Eiropas Ziemeļrietumiem, kur kristietība cīnījās ar pagānismu.

Tad radās jautājums: kā tas notika? Vai kristīgo ticību pie mums ienesa ar uguni un zobenu vai ar krustu un mīlestību, ar pārliecināšanu? Kardināls jau ļoti skaisti pateica, ka tas notika abos veidos. Bija patiešām krustneši, un kaut kur pie Salaspils Mārtiņsalas stāv cits pieminēklis no koka – lībiešu pagānu vadonim Ako. Bet tomēr galvenā dominante bija mīlestības un pārliecināšanas ceļš, un to ļoti pārliecinoši pārstāvēja Livonijas apustulis Meinards, augustīniešu mūks no Zēgebergas.

Meinards veica grūto, bīstamo ceļu pāri jūrām, būdams ne jauns cilvēks. Viņš ieradās līvu zemē jau pēc 60 gadu vecuma. Indriķa hronikā par viņu ir sacīts; viņš tikai Kristus dēļ, vienīgi, lai sludinātu, ieradās Līvzemē. Vācu tirgotāji, ko ar līviem saistīja draudzības saites, mēdza bieži apmeklēt Līvzemi. Livonija, senā Latvija, bija sašķelta zeme. Cilšu strīdi, ārējie uzbrukumi, tas viss plosīja mūs. Kristīgo ticību tāpat vispirms ievada nevis ar uguni un zobenu, bet gan ar misijas darbu, ar tirdzniecību un ar pirmo mūra ēku celtniecību. Ikšķīles pils un Ikšķīles baznīca, tā bija arī jauna tehnikas pakāpe.

Gribētu sacīt, ka augustīniešu ordenis bija garīgs, nevis militārs ordenis. Tas ordenis, pie kura piederēja Meinards, balstījās uz sv. Augustīna idejām un bija viens no inteliģentākajiem ordeņiem. Uz tā regulas vēlāk noteica Rīgas bīskapijas domkapitula darbību, un tā dibināja arī pirmo skolu Rīgā un Latvijā. Savukārt, cisterciešu ordenis, kur darbojās Meinarda līdzgaitnieks Teodorihš, Latvijā ievada lauksaimniecības un ārstniecības novitātes. Vēl gribētu piebilst, ka augustīniešu mūks kādreiz bija arī Mārtiņš Luters. Tā kā tas ir diezgan interesanti arī ekuimeniskā aspektā.

Kristīgā ticība vispirms ienāca miermīlīgā ceļā, un mūsdienu vēsturnieki vienprātīgi atzīst Meinardu par

miera apustuli, par Livonijas apustuli. Viņa misija, tēlaini runājot, bija ievadīt Latviju kristīgas Eiropas un tās vērtību pasaulē. Tādi cilvēki kā Meinards ienesa Latvijā arī izglītību un pacēla mūs visus augstākā pakāpē.

Šis piemineklis, kura uzcelšanu finansiāli atbalstīja „Itera Latvija” prezidents Juris Savickis, bet celtniecību ir rosinājusi Katoļu baznīca, konkrēti prāvests Konstantīns Bojārs, gan īpaši kardināls Jānis Pujats, ir dāvana ne tikai katoļiem, bet visu konfesiju cilvēkiem Latvijā. Meinardu šodien un rīt godinās visu konfesiju pārstāvji, dažādu pārliecību pārstāvji, dažādi cilvēki. Arī vieta ir simboliska – ir liela šoseja, pa to nepārtraukti traucas, ir trokšņi, bet šeit būs tāda miera osta, kur mēs varēsim pārdomāt mūsu vietu pasaulē katrs savā veidā. Šis piemineklis ir ar paliekošu kultūrvēsturisku un kristietības introdukcijas simbola vērtību. Tāds tas paliks Latvijā.

Liels paldies kardinālam, liels paldies visiem, kas cēla un veidoja šo pieminekli! Tas ir piemineklis mūsu vēsturei. Paldies!

Viktors Suškēvičs, tēlnieks

Cienijamie klātesošie, dāmas un kungi!

Šāda projekta realizācija ir iespējama tikai spēcīgā komandā, kura tiecas sasniegt mērķi. Tāds darbs ir nopietns pārbaudījums arī māksliniekam. Es gribu pateikties savas komandas locekļiem, pirmkārt, Bojāra kungam, kurš šajā komandā atbildēja par garīgo komponentu, kā arī uzņēmās administratīvo vadību, un liels, liels paldies Savicka kungam. Man izveidojās ideāli darba apstākļi, kad es aiz šo vīru muguras varēju mierīgi koncentrēties darbam. Man tas bija nopietns profesionāls pārbaudījums, un es jutos gandarīts. Paldies jums!

Juris Savickis, SIA „Itera Latvija” prezidents

Labdien eminence, ekselences, prāvesti, priesteri! Sākšu ar to, ka darbu pie šī projekta uzsāka kardi-

nāls Jānis Pujats, prāvests Konstantīns Bojārs un akadēmiķis Jānis Stradiņš. Kopīgiem spēkiem šo darbu aizsākām jau pirms diviem gadiem, un tagad jūs redzat, kas ir izveidojies. No savas puses gribu pateikt paldies māksliniekam Viktoram Suškēvičam, kas veidojis šo, pēc manām domām, brīnišķīgo pieminekli. Man, protams, daudzi jautā: „Kāpēc tu, Juri Savicki, piedalījies?” Atbilde meklējama labajā sadarbībā, kura mums ar akadēmiķi Jāni Stradiņu izveidojās pēc tam, kad kopīgi bijām izveidojuši vairākus pieminekļus zinātniekiem. Vēlos pateikt paldies arī Baznīcai par to, ka viņi mani izvēlējās un ka drīkstu piedalīties šī projekta realizācijā.

Gribu teikt tā: „Tautai, kas nezina savu vēsturi, nav arī nākotnes.” Ar svētā Meinarda personību un dzīves gājumu es iepazīnos, strādādams pie pieminekļa tapšanas. Meinards bija tas, kas nesa mūsu tautas garīgās un morālās vērtības. Vēlos uzsvērt, ka šis piemineklis nav pagātnei, jo mūsu valstī, tāpat kā daudzās vietās pasaulē, Meinarda sludinātās vērtības ir ļoti aktuālas arī šodien un, man šķiet, būs arī nākotnē.

Es vēlētos, lai šis piemineklis nes mūsu tautai garīgās un morālās vērtības, pareizos baušļus. Manuprāt, tas būs labākais ieguldījums, ko jebkurš cilvēks varēja vēlēties savai tautai. Paldies!

Indulis Trapiņš, Ikšķiles novada domes priekšsēdētājs

Kardināla kungs, godātās ekselences, klātesošie kungi un dāmas!

Meinarda personība ir ļoti nozīmīga visā Latvijas vēsturē. Šogad mūsu novads, tieši Ikšķiles pilsēta, svinēja savu 825 gadu jubileju. Tas nebūtu iespējams, ja Indriķa hronikā nebūtu minēts fakts, ka bīskaps Meinards 1185. gadā izkāpa Ikšķiles krastos, un šeit arī sākas Ikšķiles vēsture. Vēlos teikt, ka ne tikai Ikšķiles vēsture,

bet arī Latvijas vēsture iesākas no Ikšķiles. Un Meinarda nopelni, nesot kristietību, Evaņģēliju, ir ļoti lieli un nozīmīgi.

Ikšķiles novada pašvaldība ir atbalstījusi šo projektu, piešķirot līdzekļus pieminekļa pamatu izveidei un vietas labiekārtošanai. Kā redzam, ikšķīlieši atceras savu vēsturi, ciena un godā to. Šis piemineklis būs kā viens no Ikšķiles kultūrvides elementiem, viens no tūrisma objektiem, kur mēs varēsim skaidrot jaunajai paaudzei, ciemiņiem, viesiem no ārzemēm, kādā veidā ir veidojusies Ikšķiles un visas Latvijas vēsture. Paldies!

Guntis Ulmanis, eksprezidents

Godājamais kardināla kungs, ekselesences, cienījamie klātesošie, dāmas un kungi!

Šis ir svēts brīdis. Šis nav brīdis laikam, šis ir brīdis mūžībai. Šis ir viens nozīmīgs akcents mūsu vēstures lappusēs. Apliecinājums mūsu tautas ticībai Dievam. Lai mums visiem Dievs stāv klāt arī turpmāk! Sargāsim savas vērtības, savu dvēseli un savu mūžīgo ticību Jēzum Kristum! Paldies!

Olga Kurša, Ikšķiles Romas katoļu draudzes pārstāve

Ikšķiles katoļu draudzes vārdā gribam pateikties tiem, kas radījuši ideju, tiem, kas radījuši tās pildījumu, atbalstījuši šo svēto vietu. Meinards tagad ir atnācis otro reizi uz tām zemēm, pa kurām viņš staigāja jau pirms 800 gadiem.

Īpaši pateicamies mūsu arhibīskapam Jānim Pujatam par ideju. Protams, arī Jūsu līdzbiedriem. Mūsu organizatoram, mūsu prāvestam Konstantīnam Bojāram, jo tādas organizatoriskās spējas piemīt tikai atsevišķiem cilvēkiem. Protams, mēs neesam spējīgi saņemt šo pieminekli dāvanā bez tāda atbalstītāja kā Juris Savickis, Viktors Suškēvičs. Liela pateicība jums no Ik-

šķiles, no visas Latvijas, jo šis piemineklis stāvēs mūžam. Un liela pateicība arī Ikšķiles domei. Paldies visiem klātesošajiem, kas ieradās šobrīd Ikšķilē! Lai dzīvo Ikšķile!

Pēc skaistās un svinīgās svētā Meinarda skulptūras iesvētīšanas klātesošie nesteidzās prom, bet uzkavējās vēl kādu brīdi, lai aplūkotu grandiozo mākslas darbu un pabūtu kopā ar citiem svētku dalībniekiem. Šis ir piemērots brīdis, lai uzrunātu tos darbīgos cilvēkus, kuri pielika milzu pūles, lai šī iecere īstenotos.

Saruna raidījumā “Vertikālē”

Intervēja Inta Zēgnere

Jānis Stradiņš, Dr. habil. Chem., Dr. hist. h. c.

Stradiņa kungs, Jūs tikko tik skaisti teicāt par Meinarda misiju šeit Latvijā un par kristīgo vērtību ieviešanu. Toreiz tas bija ļoti svarīgi, lai mēs izaugtu kā tauta, kā tas ir šobrīd ar šo kristīgo vēsti?

Man šķiet, tas joprojām ir svarīgi un varbūt, ka šodien tas ir svarīgi ne mazāk, kā Meinarda laikā. Jo mēs esam pazaudējuši ļoti daudz vērtību, ļoti daudz pārsvarā ir merkantiliskas vērtības, tādas vienas dienas, sākas, patērētāju sabiedrības vērtības. Patiesību sakot, mūsu tautai lielā mērā ir jāatgūst ētika, un ētiku māca ne tikai Baznīca, var būt arī laicīgā ētika, bet tā ētika un nesamaitātā Kristus mācība, tā, bez šaubām, ir viens no mūsu dzīves un esības pamatiem.

Meinards mācīja Kristus mācību, viņš to mācīja sv. Augustīna versijā, kas ir filozofiska versija un ļoti humāna, dzīvei un pasaules redzējumam piemērota versija. Bez visa pārējā gribētu izcelt Meinardu kā civilizācijas nesēju šeit, jo tas ir ļoti daudz: mūra celtniecība, baznīcas rituāli, kora dziesmas, pirmie kori veidojās baznīcās. Tā kā mums viņš jānovērtē ļoti augstu. Augustīniešu regulas bija Rīgas doma kapitula pamatā, un veidojās pirmā skola. Nākamajā gadā mēs atzīmēsim 800 gadu jubileju Latvijā pirmajai skolai. Tādējādi Latvijā ienāca arī izglītība. Caur cisterciešiem ienāca lauksaimniecības un medicīnas novitātes. Eiropa sasniedza Latviju gan kristīgā veidolā, gan to prasmju veidolā, kas Eiropai bija. Man šķiet, ka tas bija īsti vietā.

Liels paldies abiem iniciatoriem - kardinālam Jānim Pujatam un prāvestam Konstantīnam Bojāram. Īstais piemineklis ir nonācis īstajā vietā. Piemineklis Ikšķilei, piemineklis Latvijai un simbols, nevis piemineklis tām vērtībām, kas mūs gaida.

Kam būtu jānotiek, lai mēs nenonāktu līdz piemineklim vērtībām, kuras ir bijušas mūžsenas un tagad kaut kur sāk zust? Ko Jūs domājat par misionārismu? Meinards bija vācietis, viņš brauca šurp no Zēgebergas, lai sludinātu šeit ciltīm. Kā ir ar misionārismu šodien? Varbūt mums pietrūkst misionārisma?

Es negribētu sacīt, ka Meinards sevi uzskatīja par vācieti. Toreiz Eiropa bija stipri kosmopolītiska, un es domāju, ka viņš, pirmkārt, iemācījās vietējās valodas, piemēram, līvu valodu, domāšana viņam varbūt bija pat latīņu valodā. Vai mums šodien ir vajadzīgs misionārisms? No vienas puses, tas ir vajadzīgs, vienmēr ir labi, ja kāds pamāca. Tomēr, es domāju, ka mums pašiem jārada misionāri savā vidē. Tie cilvēki, kuri paceļ vērtības, varbūt pat aizmirstas vērtības. Kristīgā ticība nes sevī cilvēciskas vērtības. Kristīgā ticība ir Eiropas vienojošā vērtība, un tai jāklūst par mūsu domāšanas pamatu.

Kardināls Jānis Pujats

Ikšķile sāk veidoties par ļoti nozīmīgu garīgu centru. Tēpat ir jaunais klosteris karmelītu māsām, tagad - arī piemineklis sv. Meinardam...

Sala, kā arī šī vēsturiskā vieta kopumā ir pelnījusi šādus akcentus, jo tie arvien atgādina par galveno. Ko tad citu mēs šeit varētu celt? Māju? Māju ir daudz, bet tādas mājas, kuru torņi ceļas debesīs, runā par lietām, kuras nedrīkst aizmirst? Debesīs ir jātiek visi, un es to vienmēr esmu teicis un atkārtojis. Bez īstas ticības nepacelsim tikumības līmeni, jo nebūs motīva, kāpēc. Kādēļ neticīgām cilvēkam būtu jāaizliedzas? Tādēļ, ka bez pašizliedzības un pūlēm nekā nebūs.

Bet pūlēties tikai tāpēc, lai vēlāk nomirtu un satrūdētu...? Tādēļ daudziem nav spēka to panest.

Gribēju jautāt par svēto Meinardu, Jūs daudz par viņu esat interesējies. Kāds viņš Jums šķiet kā cilvēks? Kāds viņš ir bijis?

Domāju, ka tas vien izsaka daudz, ka cilvēks jau ar sirmiemi matiem brauc uz svešu zemi. Jādomā, ka uz vi-
siem laikiem, atvadoties no sa-
vējiem, dodas svešumā sludināt
Dieva Vārdu. Tātad viņam neva-
rēja būt savtīgu nolūku. Savtī-
gu nolūku cilvēks tā nerikotos.
Tas vien jau liecina par pozitīvu
personību. Zināms, šeit viņš sa-
skārās ar dzīves realitāti, kas bija
atšķirīga no dzīves Augustinie-
šu klosterī. Ar šeit sastaptajiem
vietējo cilšu cilvēkiem bija jāiz-
veido un jāuztur kontakts, kas
viņam, desmit gadus strādājot,
arī izdevās. Pretējā gadījumā šie
virsaiši varēja pateikt, ka tiem
neko nevajag, bet, ja tomēr viņi
izteica vēlēšanos, tad bija sa-
pratuši, ka šis ir pozitīvs cilvēks,
kurā ir vērts ieklausīties.

Kā Jums patīk pats pieminēklis?

Domāju, ka tas ir izdevies.
Sākotnēji baidījos, ka pieminēk-
lis būs pārāk augsts, bet tagad,
redzot tā pamatīgo pamatni,
esmu pilnīgi drošs, ka to nevar
apgāzt ne vējš, nekas. Augstu-
ma un pārējās proporcijas ir sa-
skanīgas. Paldies Dievam!

Indulis Trapiņš, Ikšķiles domes priekšsēdētājs

**Ikšķile ir gluži neparasta vieta, jo tepat netālu ir liels
klosteris, kurā jau sākušas dzīvot karmelītu māsas,
Meinarda sala un, lūk, arī šis jaunais pieminēklis. Es sa-
protu, ka Jūs novērtējat šīs vietas nozīmību arī vēsturis-
kā kontekstā.**

Tieši tā! Kā mēs dzirdējām šīsdienas uzrunās, tauta,
kura neatceras savu vēsturi, ir nolemta iznīcībai. Kā re-
dzam, mūsu tauta par savu vēsturi atceras. Kristietība Lat-
vijā ir iesākusies ar Meinardu, šīs personības ienākšanu
mūsu zemē. Viņš ir pirmais bīskaps, kas nesa Evaņģēlija
vēsti mūsu baltu ciltīm. Tas ir nenovērtējams vēsturisks
aspekts. No mūsdienu viedokļa raugoties, šeit ir ļoti ele-
ganta skulptūra, kura būs viens no tūrisma apskates ob-
jektiem. Runājot par klosteri, tajā dzīvojošās māsas arvien
vairāk piedalās mūsu aktivitātēs un sabiedriskajā dzīvē.

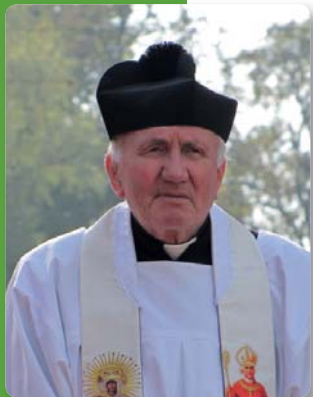
Arī šis sv. Meinarda pieminēklis ir interesants un ievē-
rojams objekts. Ejot garām šai skulptūrai, var apstāties,
padomāt, pamedītēt. Te ir tāda klusa vieta, kur nenotiek
nekādas skaļas aktivitātes. Šī vieta ir pieejama ikvienam
cilvēkam. Varam aicināt visas Latvijas iedzīvotājus nākt
un skatīties. Miļi gaidīti Ikšķiles novadā, Ikšķiles pilsētā!

Pats arī kādreiz atnāksiet padomāt?

Es to esmu darījis diezgan bieži, braucot garām, arī
risinot dažādus jautājumus. Esmu Ikšķiles novada iedzī-
votājs un arī katoļu konfesijas pārstāvis. Jau savā uzrunā
teicu, ka šis pieminēklis nav ne katoļiem, ne luterāņiem,
bet visiem dievticīgiem cilvēkiem, kā arī jebkuram Latvi-
jas iedzīvotājam, kurš ciena savu vēsturi.

**Konstantīns Bojārs, Ikšķiles Sv. Meinarda Romas
katoļu draudzes prāvests**

**Meinards te ieradās ļoti sen. Ko gan mūsdienu Ikšķīlietīm
varētu nozīmēt viņa aizbildniecība? Kā viņš var būt garī-
gi palīdzīgs šai vietai?**

Viņš, pirmkārt, ir pirmais misionārs, bet, pats galvenais, ka viņš jau no pirmajiem gadu simteņiem ir atzīts kā svētais un tas ir ļoti nozīmīgi. Katrai diecēzei, katrai valstij, lai arī kuru mēs nosauktu, ir savs pirmais apustulis, aizbildnis. Mums, tāpat kā arī Igaunijai, tas ir sv. Meinards - gan kā pirmais bīskaps, gan pirmais svētais. Ir daudzi svētie un mocekļi, kas nav oficiāli atzīti. Bet Meinardu pēc nāves atzina oficiāli un atjaunoja viņa kultu. To pārtrauca reformācija. Bet, atkal atjaunojoties Ikšķiles katoļu draudzei, notikumi sāka risināties paši.

Mēs esam pieraduši pie tādu lielu svēto vārdiem kā sv. Pēteris, sv. Jānis utt. Šajā kontekstā sv. Meinards Latvijā ir neierasts. Cik lielā mērā Jūs esat pieredzējis to, ka vērsas pēc palīdzības pie sv. Meinarda kā pie Latvijas aizbildņa un pie misionāra, it īpaši Latvijas lietās?

Svētais Pēteris, Pāvils un citi apustuļi bija pirmie, kas Romā un citās valstīs sludināja kristietību. Latvijai un Baltijai tas ir svētais Meinards. Līdz tam šeit bija pagānu valsts, tāpat kā savā laikā Romā bija pagāni un ļoti zems morāles līmenis. Tad tur ieradās sv. Pēteris un Pāvils, un tur strauji attīstījās un izplatījās kristietība.

Tas nozīmē, ka Latvijā ir iegājusies tradīcija vērsties pie sv. Meinarda kā pie svētā?

Es domāju, ka pakāpeniski tas notiek. Rīgas arhidiecēzē un Ogres reģionā, svētā Meinarda kults ir ļoti iedzīvotājs. Daudzi izvēlas svētā Meinarda vārdu kā otro vārdu gan kristību reizē, gan, saņemot lestināšanas sakramentu. Tas attīstās un veidojas. Piemirsts tas bija tādēļ, ka pirms kara Ogrē, Ikšķilē un Ogres rajonā nebija katoļu, kas šo kultu izplatītu un nodotu tālāk.

Vai nav tā, ka sv. Meinards ar savu darbību apgāz tos vēsturiskos stāstus, ka Latvija vispirms tika kristianizēta

ar uguni un zobenu? Visas hronikas liecina par to, ka tā nebija.

Viņš nāca kā misionārs, kā miera apustulis, ar mīlestību un dievbijību. Uguns un zobens parādās vēlākos laikos, pēc reformācijas 16.gadsimtā, kad bija bruņinieki un sākās cīņas par īpašumiem utt. Bet sākumā tiešām bija īsts misionārisms, dievbijība un ticība Dievam. Tirdzotājiem, kas šeit ieradās, bija cits mērķis. Sv. Meinards ieradās ideoloģisku motīvu vadīts un sāka sludināt. Viņš nodibināja pirmo bīskapiju, kas jau nozīmē atsevišķu valsti. Tā tika nosaukta par Ikšķiles bīskapiju, tai sekoja Rīgas un Cēsu bīskapijas, tās strauji izplatījās arī citur. Uz šo bīskapiju bāzes vēlāk izveidojās Livonija. Pēc Livonijas - Latvija. Ja nebūtu Meinarda, iespējams, šodien tādu vārdu kā „Latvija” latvietis nezinātu, nepazītu.

Pāri ceļam ir arī luterāņu dievnams, šķiet, arī tas nosaukts sv. Meinarda vārdā.

Tas ir neparasts gadījums. Ļoti zīmīgi, ka paši Ikšķilieši nevar nosaukt kādu konkrētu vietu, kas būtu pilsētas centrs. Tādas vietas nav. Es domāju, ka šī vieta ar Meinardu vienā pusē, luterāņu baznīcu otrā pusē un iecerēto katoļu baznīcu nākotnē veidos Ikšķiles centru. Kad mēs meklējam zemi dievnama celtniecībai, konstatējam, ka šī faktiski ir centrālā vieta. Iedzīvotāji, kas dzīvo posmā starp staciju un šoseju, šeit ērti var nokļūt caur tuneli, tāpat arī Daugavas pusē dzīvojošie. Te ir centrs, kuru iedzīvotāji var viegli sasniegt, lai nokļūtu savā dievnamā un šajā gadījumā – arī pie sv. Meinarda pieminekļa. Nākotnē paredzēts neliels, bet draudzes vajadzībām atbilstošs dievnams.

Tad jau droši tiks nosaukts svētā Meinarda vārdā.

Ar kardināla lēmumu ir noteikts, ka draudzes debesu aizbildnis ir sv. Meinards, un viņa vārdu nesīs Ikšķiles sv. Meinarda Romas katoļu draudze.

Svētā Meinarda skats pāri laikiem

Mūsu draugu lokā jau izsenis ir cieņā kāda tradīcija – katru gadu augustā apmeklēt Svētā Meinarda salu Ikšķilē laikā, kad Daugavas ūdeņu līmenis pazemināts un līdz vēsturiski nozīmīgajai vietai, kur pirms vairāk kā 800 gadiem tika uzstādīta pirmā krusta zīme Latvijas teritorijā, iespējams nokļūt kājām. Apmeklējums parasti izvēršas par garu un rāmu sarunu piepildītu pastaiģu, apspriežot, kā kuram klājies un kas noticis mūsu un citu dzīvē. Lai gan neskaitāmas reizes esam bijuši svētā Meinarda salā, tik un tā katru reizi vieta pārsteidz un tiek atklāta kā no jauna – XII gadsimta baznīcas akmens mūriem, kas tapuši pirmā Livonijas bīskapa, svētā Meinarda vadībā, ir, ko pastāstīt, ja māk ieklausīties. To sapratusi arī valsts, jo dažādu laikmetu kolīzijas pārdzīvojušās baznīcas mūra daļas iekļautas Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas kultūras mantojuma sarakstā. Vēsturisko personību darbs iemiesojas ne tikai materiāli taustāmā izteiksmē, bet arī sajūtu līmenī. To apliecina daudzo cilvēku vēlme saņemt kristību vietā, kur reiz sācies kristīgo vērtību ceļš un izplatība Latvijā. Beidzot ir nokārtots kāds sabiedrības parāds, un bīskapam Svētajam Meinardam Latvijā tapusi cienīga piemiņas zīme mūžīgā materiālā tēlnieka Viktora Šuškeviča autorizpildījumā, tiesa, ne uz salas, bet Ikšķiles pilsētas parka zonā. No mūžības uz nākotni, tā šķiet, Svētā Meinarda staltais granīta tēls liturģiskā tērpā lūkojas pāri laikiem un notikumiem.

Svētā Meinarda kults mūsdienās ir dažādu konfesiju – katoļu un luterāņu – vienotās vērtības sapludināošs tilts. Svētais Meinards, kas ieradās Livonijā kā augušiešu mūks, lai sludinātu kristīgās vērtības, ir apstiprināts par pirmo mūsu tautas apustuli, bīskapu un svēto. Sirds milestībai nav nacionalitātes, ādas krāsas, ticības piederības zīmoga, tā ir saprotama mums visiem, ja domājam kategorijās, kas nekad nenovecos. Svētā Meinarda vēsturisko laikabiedru atsauces hronikās un

rakstos vēsta par bīskapa toleranto dabu un emocionālo inteliģenci, par māku cienīt vietējās tradīcijas un valodu, par nerimstošām rūpēm un darbu iedzīvotāju labā. Bīskaps Meinards nekad nav pielietojis vardarbību kalpošanā, bet bijis miera apustulis. Svētītā bīskapa Meinarda mirstīgās atliekas dus Rīgas Doma baznīcas sienas nišā kopš XIV gadsimta, kad tās pārapbedīja, pārvedot no Ikšķiles. Oficiāli tiek uzskatīts, ka bīskaps dzimis 1130. gadā, miris – 1196. gadā, 16 pēdējie dzīves gadi pavadīti Livonijā.

Vietas izvēle Svētā Meinarda piemineklim

Ikšķile ir viena no pirmajām Latvijas teritorijā, kas saņēmusi svarīgo pilsētas statusu, pateicoties svētā Meinarda uzņēmībai un sabiedriskās dzīves aktivizēšanai. Un ir tikai loģiski un racionāli pieminekli Latvijas kontekstā nozīmīgai personībai uzstādīt vietā, kur tā reiz dzīvojusi, strādājusi, bijusi laimīga, noskumusi vai gandarīta. Ikšķile laika gaitā pletusies plašumā, šķelta ar Rīgas – Daugavpils šoseju divās daļās, līdz ar to apgrūtinot pilsētas centra izveidi, ap kuru grupētos viss cilvēka dzīvē nepieciešamais. Vai veikalu ieskaufs laukums uzskatāms par centru? Domājams, ka nē, jo pietrūkst uz pilsētas vēsturi vai pārstāvētās kultūras iezīmēm norādoši vides elementi. Tas var būt muzejs, piemineklis, baznīca vai kas cits, ja vien nolasāms kultūrlāņa zemteksts un vēstījums. Rolanda statuļa

Rīgas Rātslaukumā uzrunā daudzu tautību ceļiniekus un mūs pašus, vēstīdama par pilsētas municipālo un tirdzniecisko centru; Rīgas Doma baznīca, kurai līdzās grupētās sabiedriskās un dzīvojamās celtnes piešķir laukumam pievienoto vērtību, padarot to par pilsētas kultūras un sabiedriskās dzīves centru.

Ikšķilē šobrīd trūkst izteikta pilsētas centra, arī vietas izvēle piemineklim nebija viegla ne no estētiskā, ne citiem – finansiāliem, īpašuma, piederības - aspektiem. Sabiedrības un baznīcas pārstāvju diskusijas rezultātā izkristalizējās vienīgā iespējamā pieminekļa uzstādīšanas vieta – uz Svētā Meinarda draudzei piederošā koku ieskautā sakrālā laukuma, kur atrodas arī Baltais krusts, ar pieminekļa vērsumu Rīgas – Daugavpils šosejas virzienā.

Kopā ar granīta postamentu un pamatni Svētā Meinarda piemineklis sasniedz ievērojamu augstumu – 7,5 metri. Šādi izmēri pieprasa

iespēju atkāpties, lai aplūkotu Svētā Meinarda granīta tēlu no attāluma, tverot to perspektīvā skatā. Zemes gabala izstrādātais labiekārtojuma projekts paredz nelielas baznīcas būvniecību, vienlaikus veidojot sargājošu mūra fonu piemineklim, pārējo laukuma daļu iecerēts atvēlēt celiņu tīklam, zālājam, labiekārtojuma elementiem, kas kopā sniegs iespēju pieminekļa uztverei izvēlēties skatu punktu katram pēc savas gaumes. Vienīgais trūkums – Svētā Meinarda tēls ir vērsts pret ziemeļiem, tāpēc saules piepildītās dienās ir nedaudz grūtāk baudīt pieminekļa māksliniecisko vēstījumu, jo dienvidu saule „kož”

acīs. Taču to kompensē aina, kas paveras naktī spožu prožektoru gaismā – izgaismotais Svētais Meinards uz tumšā debesu fona burtiski uzrunā ikvienu garāmgājēju un garāmbraucēju, simboliski atklājot gaismas varu pār tumsu.

Tēlnieks pamatoti uzskata, ka tik monumentālam darbam, lai tas atbilstoši strādātu, ideālā gadījumā nepieciešama vismaz 500 metru perspektīva. Pagaidām tādas iespējas nav, taču jau pēc laukuma labiekārtošanas skatītāji varēs atkāpties, lai aplūkotu pieminekli visā tā krāšņumā. „Granīta mūžs ir krietni ilgāks par cilvēka dzīvi, varbūt nākotnē piemineklim, kas ir cienīgs būt par Ikšķiles, pat Latvijas centra zīmi, tiks izraudzīta cita, plaša un no tālienes pārskatāma vieta,” optimistisks ir tēlnieks Viktors Suškēvičs.

Granītā kaltais vēstījums

Tēlniekam Viktoram Šuškēvičam, kurš ikdienā radis daudz prātrot par kultūras, mākslas, sirdsapziņas tēmām, Svētā Meinarda personības spozme sniedza iedvesmu ar tēlniecisku skici rokās 2005.gadā doties pie Ogres Svētā Meinarda draudzes prāvesta Konstantīna Bojāra ar vienu domu – bīskapam Meinardam nepieciešams monumentāls piemineklis, kuru varētu realizēt, kopīgi sadarbojoties garīgajām, laicīgajām organizācijām un mākslas jomas pārstāvjiem. Tēlnieka audience pie prāvesta Konstantīna Bojāra iezīmēja Svētā Meinarda pieminekļa tapšanas garā ceļa pašu sākumu, veiksmīgi noslēdzoties 2010.gada 24.septembrī ar pieminekļa atklāšanu.

Latvijā vēl ir salīdzinoši daudz vēsturiski un garīgi ietilpīgu tematu, kuri gaida savu kārtu – idejas iniciatoru, mākslinieku, pasūtītāju un mecenātu. Tikai komandā iespējams veikt nozīmīgas lietas. Viktors Suškēvičs apgalvojumu „Tas ir mans darbs” vēlas aizstāt ar citu – piemineklis esot prāvesta Konstatntīna Bojāra darbs, aiz kura muguras tēlnieks jutās kā aiz akmens sienas, atļaujoties

domāt tikai par mākslinieciski garīgām vērtībām, jo organizatoriskās rūpes uzņēmās prāvests.

Skatītāju spēj aizraut uzrunājošs tēlnieciskais sniegums ar perfekti izspēlētu saturu, tēmas un formas mijiedarbību. Svētā Meinarda piemineklis ir veiksmīga paraugstunda, apliecinot kultūras valodas pārākumu pār politiskajām un sadzīviskajām nesaskaņām. Ja Latviju aplūko no kultūras daudzslāņainības aspekta, tā ir fantastiska zeme, jo pēdas te atstājusi gandrīz vai ikvienu Eiropas kultūras, garīgo vērtību un mākslas stila izpausme – cita pārstāvēta krāšņāk, cita mazāk krāšņi, cik nu katrai nākamajai politiskajai elitei ambīcijas likušas iepriekšējo laiku māksliniecisko devumu pasludināt par „seklu, nevērtīgu un noderīgu tikai iznīcināšanai”.

Svētā Meinarda personības veikuma tēma ir pietiekami ietilpīga, ar 800 gadu senām vēsturiskām

saknēm un lielisku vēstījumu par drosmi, uzņēmību un labdarību. Pagaidām sabiedrības apziņā vēl pienācīgi netiek novērtēts aspekts, ka tēlnieciskie darbi, īpaši monumentālie, ir vērsti un tiek radīti tikai ar vienu mērķi – popularizēt cienījamās garīgas vērtības. Tēlniecība ir spēcīgs ideoloģisks instruments, labākie pasaules mēroga tēlniecības sniegumi liecina par tās spēju cauri gadsimtiem izvest nozīmīgas un globālas idejas.

Viktora Šušķēviča pašizvirzītais mākslinieciskais uzdevums ietvēra ideju par pieminekli ar nozīmīgu kultūrvēsturisku saturu, pārstāvošu kristīgo vērtību ienākšanas laikmetu, bet vienlaikus integrējamu mūsdienīgas vides apstākļos un saprotamu mūsdienu cilvēkam. Svētais Meinards Latvijas kontekstā ir unikāla personība un standartizēta tēla interpretācija šajā gadījumā nederēja, lai gan tēlnieks godīgi atzīst – kārdinājums bijis gan. Jūtīgā tēma un saturs nešaubīgi noteica materiāla izvēli – granīts. Ne kurš katrs granīts derēja, Svētā Meinarda stājskulptūrai rūpīgi tika piemeklēts tumši, tumši pelēka granīta šķirne no Somijas atradnēm, bet pamatne tapa no granīta, kas atceļoja no Ukrainas.

Pieminekļa plastiskā valoda ir viegli nolasāma un saprotama, darbam ir lakonisks un precīzs dekoratīvais risinājums un līdzsvarota kompozīcija, maksimāli pietuvinot tēla raksturu atsaucēm, kuras par bīskapa Meinarda personību un darbību lasāmas laikabiedru hronikās. Monumenta kompozicionālais centrs ir krusts Svētā Meinarda rokās, bet ne bīskapa varu demonstrējošais zizlis, kā pieņemts oficiālajā sakrālajā tēlniecībā. Jā, ir lauztas dažas atzītas shēmas, bet ieguvusi tēla kopējā izteiksmība ar vertikālo dominanti, simbolizējot vērtības, pēc kurām tiek ties sevis pilnveides procesā. Tēlnieks apzināti vairījies no subjektīvo uzskatu atainošanas bīskapa tēlā, priekšplānā izvirzot universālas kategorijas un radot iespēju mākslas asociatīvo valodu uztvert visiem – sirmgalvjiem un bērniem, ticīgiem un neticīgajiem, Latvijas iedzīvotājiem un ceļiniekiem no tuvām

*Pieminekļa atbalstītāju komanda (no kreisās):
Roberts Anspoks, Jānis Stradiņš, kardināls Jānis Pujats,
Juris Savickis, Viktors Sušķēvičs un Ikšķīles sv. Meinards romas katoļu
draudzes prāvests Konstantīns Bojārs*

un tādām zemēm. Izvēlēta kompozīcija nepārprotami norāda uz saikni ar vēsturisko aspektu, ar kristīgo kultūru, ar izglītību un inteligenci. Viktors Šuškevičs teic: „Svētais Meinards gadsimtu kultūras griezumā pieder latviešu nācijas arhetipu grupai. Šobrīd piemineklis atrodas vietā, kur kopā ar prāvestu Konstantīnu Bojāru, atbraucot uz Ikšķili, apstājāmies kā pie pirmās iespējamās, pēc tam apskatot vēl vairākas citas provizoriski iespējamās vietas Svētā Meinarda pieminekļa uzstādīšanai. Pieminekļa mākslinieciskā risinājuma pamatā ir viduslaikiem raksturīgā estētika, kas izpaužas, piemēram, simetriski viedotajā kompozīcijā, tērpa drapējumā un dekoratīvajās tērpa detaļās, par kurām zināšanas iegūtas, pētot pietuvinātā laika bīskapu tērpus un galvas segas – cik nu bija iespējams, jo pieejamā informācija ir ārkārtīgi skopa.”

Tēla risinājums tika pakļauts akmens plastikas iespējām, izmantojot tradicionālus un arī oriģinālus, līdz šim latviešu tēlniecības skolai svešākus paņēmienus, piemēram, pulēta ornamenta izveidi uz kalts akmens virsmas. Plastiskie efekti, kas ir „skaļāki” ģipša skicēs, pelēcīgajā granītā ir pieklusinātāki un maigāki. Tēlnieka vēlme bija iekļaut pēc iespējas vairāk visiem saprotamu simbolu, piešķirot darbam konteksta slāņus. Uz zīda šalles (stolas) ornamentālā tvērumā izzīmēti grieķu alfabēta pirmais un pēdējais burts – alfa un omega, simbolizējot ticību; bīskapa cepure (mitra) un apmetņa (kapa) muguras daļa, rotāta ar stilizētiem trejlapiņu fragmentiem, simbolizējot Svēto Trīsvienību, trejlapiņa simboliskais zemteksts izmantots arī bīskapa sutanas apakšējā daļā. Nav nepieciešama samākslota simboliskā valoda, ja cilvēcisku laimi veido trīs elementāras lietas – ticība, cerība, mīlestība.

Tradicionāli pirmais skatītāju jautājums māksliniekam par Svēto Meinardu ir – *vai ievērota portretiskā līdzība?* Mēs esam raduši vaibstus, mīmiku, acu skatienu izmantot par indikatoriem, lai izprastu, cik draudzīgi vai nedraudzīgi noskaņots pretim esošais cilvēks. Diemžēl

par portretisko līdzību runāt nav iespējams, jo nav saglabājušies bīskapa dzīves laikā tapuši attēli, bet ir perfekti uztverams gribasspēka, gudrības un ticības plastisks atspoguļojums Svētā Meinarda akmens tēla vaibstos.

Satura, vērienīguma un vēstījuma ziņā Svētā Meinarda piemineklis Ikšķilē ir viens retajiem Eiropas kontekstā, kas tapis par godu izcilam garīdzniekam un izstādīts publiskā vidē, atraktīvi un iejūtīgi uzrunājot ikvienu skatītāju.

Postaments

Pieminekļa postaments tapis no tumšākas šķirnes granīta, tur izkaltie vairogi ir vienlaikus dekoratīvs viduslaiku tēlniecības paņēmiena pārnesums mūsdienās un informatīvs materiāls skatītājam. Uz postamenta četrām šķautnēm lasāms:

„SVĒTAIS MEINARDS PIRMAIS LIVONIJAS BĪSKAPS 1186 - 1196”;

„MEINARDS IERADĀS LĪVZEMĒ, LAI VIENĪGI SLUDINĀTU KRISTU, UN IESĀKA SAVU MISIJU IKŠKILĒ” JURA SAVICKA DĀVINĀJUMS;

MEINARDS, CIENĪJAMAS DZĪVES UN GODĀJAMA SIRMUMA VĪRS, SVĒTĀ AUGUSTĪNA ORDEŅA LOCEKLIS NO ZĒĢEBERGAS” ANNO DOMINI 2010;

„SVĒTĀ MEINARDA KULTU ATJAUNOJA 1993. GADĀ PĀVESTS JĀNIS PĀVILS II”

Svētā Meinarda pieminekļa īstenošanas komanda:

Tēlnieks – Viktors Suškēvičs, kas 6 tonnas smago viengabala granītu apstrādājis pats, pacietīgi milimetru pa milimetram radot Svētā Meinarda tēlu.

Mecenāts – Juris Savickis, SIA „Itera Latvija” valdes priekšsēdētājs.

Organizatoriskie jautājumi un idejas aizstāvis - Ogres Svētā Meinarda draudzes prāvests Konstantīns Bojārs.

Svētā Meinarda pieminekļa atklāšana notika Ikšķilē 2010. gada 24. septembrī.

Apkārtnes labiekārtošanas darbus paredzēts veikt 2011. gadā.

Agrita Lūse, mākslas vēsturniece

Uz svētumu

Stāvot sv. Meinarda pieminekļa priekšā tā atklāšanas dienā, es domāju par svētajiem. Šis brīdis saules pielietā jā laukumā aicināja uz svētumu un izstaroja mīlestību.

Citas zemes savus svētos godā jau gadsimtiem ilgi, ceļot tiem pieminekļus un baznīcas, kur pulcēties svētceļniekiem. Tādas vietas kā Asīze, Lojala, Arsa, Orleāna zināmas visā pasaulē. Kā būs pie mums?

Pēc vairāk kā 800 gadiem kā dzīvs pie mums nu atnācis un uz postamenta šeit nostājies mūsu zemes pirmais svētais. Tēlnieka Viktora Suškēviča atveidojumā - tik pazemīgs, pie krūtīm pieklautu krustu, liesmo mīlestībā uz šo zemi. Gana zizli tad viņam nevajadzēja, jo ganāmpulka vēl nebija, to viņš šeit tikai sāka veidot. Toreiz, 12. gadsimtā, Zēgebergas klostera mūks, priesteris Meinards uz šejieni devās kā misionārs ar vienu vienīgu nolūku – lai sludinātu Dieva Vārdu.

Dieva Vārds aicina uz svētumu. Uz tādu svētumu, kurā izpaužas Dieva griba. Arī bīskaps Meinards kalpoja pazemīgā mīlestībā, pildot Dieva gribu un aicinot uz svētumu:

„Tad nu kā Dieva izredzētie, svētie un mīļotie, ietērpies sirsnīgā līdzjūtībā, laipnībā, pazemībā, lēnībā, pacietībā...un cits citam piedodiet...tāpat kā mūsu Kungs jums piedēvis. Un pāri visam tam lai ir mīlestība, kas ir pilnības saite.” (Kol. 3; 12 – 14)

Un, lūk, pieminekļa pakājē šodien, 24. septembrī, stāv 21. gadsimta cilvēki, kuri sajuta Dieva aicinājumu atcerēties mūsu zemes aizbildni un, darot visu pēc Dieva gribas, radīja skaistu mērķi ne tikai svētceļniekiem, bet arī tiem, kuri, ieraugot šo apgaismoto tēlu ceļmalā, uz mirkli apstāsies un pacels acis uz augšu, uz svētumu.

*Anastasija Neretniece
Lielvārdē. 2010. g. novembrī*

Pēcvārds

Ar vairāku gadu neatlaidīgu darbu Ikšķilē ir iedzīvīnāta svētā Meinarda piemiņa. Atjaunota un 2000. gadā atklāta svētā Meinarda sala, kas ir kristietības aizsākumu vieta Latvijas teritorijā.

Meinarda kā misionāra un Evaņģēlija sludinātāja ierašanās, vēlāk Ikšķiles bīskapijas tapšana 1188. gadā ir pamatu pamats vēlākajai Livonijas un Latvijas tapšanai. Ja 12. gadsimtā šajā teritorijā nebūtu ieradies svētais Meinards, iespējams, mēs šodien neatzīmētu 1918. gadu, nesvinētu valsts pastāvēšanas un atjaunošanas jubilejas. Ielūkojoties dziļākā vēsturē, mēs redzam, kur ir meklējami mūsu Latvijas aizsākumi, kurai šogad svīnam 93. dzimšanas dienu. Ja nebūtu svētais Meinards, iespējams, mēs šodien neraudzītos uz Brīvības pieminekli Rīgā, kur, atdodot godu Tēvijai, stāv goda sardze un pieminekļa pakāji ik dienas rotā krāšņa ziedu sega.

Savukārt, svētā Meinarda piemineklis turpmākajām mūsu tautas paaudzēm liecinās un sniegs pareizu izpratni un skaidrojumu par mūsu Latvijas valsts izveidošanas aizsākumiem. Ceru, ka visi šie centieni un ieguldītie darbi palīdzēs liecināt par Latvijas dzimšanu jau senajā mūsu senču pagātnē.

*Ar cerību un cieņu,
Konstantīns Bojārs, Ikšķiles
Sv. Meinarda Romas katoļu
draudzes prāvests*

Saturs

<i>Ikšķile šodien</i>	2
<i>Ikšķile un tās apkārtnē 12. gadsimtā</i>	3
<i>Svētais Meinards (ap 1130 - 1196)</i>	4
<i>Priestera komentārs.</i>	6
<i>Svētā Meinarda kults</i>	7
<i>Svētais Meinards mūsu dzīvē</i>	8
<i>Bīskapam Meinardam</i>	9
<i>Pāvesta Jāņa Pāvila II uzruna Rīgas Svētā Jēkaba katedrālē 1993. gada 8. septembrī.</i>	11
<i>No ieceres līdz projekta īstenošanai</i>	12
<i>Iesvētīts pamatakmens bīskapa svētā Meinarda piemineklim</i>	15
<i>Pieminekļa uzstādīšanas darbi</i>	18
<i>Ikšķilē iesvētīts piemineklis Latvijas pirmajam apustulim bīskapam Sv. Meinardam</i>	20
<i>Svētā Meinarda pieminekļa iesvētīšanas svētbrīža uzrunas</i>	22
<i>Saruna raidījumā „Vertikāle”.</i>	30
<i>Svētā Meinarda skats pāri laikiem.</i>	36
<i>Vietas izvēle Svētā Meinarda piemineklim</i>	37
<i>Granītā kaltais vēstījums.</i>	39
<i>Postaments</i>	43
<i>Uz svētumu</i>	45
<i>Pēcvārds</i>	46

Materiāls tapis pateicoties
SIA „Itera Latvija” prezidenta Jura Savicka atbalstam
Tekstu apkopoja un sastādīja: Līga Malāne
Korektore: Iveta Ruskule
Makets: Anita Sosnare
Vāka foto: Viktors Sedols
Foto: Raimonds Volonts, Modris Skujiņš, Lūcija
Tumaša, Vitālijs Laurens, Līga Malāne, Anita Sosnare,
kā arī izmantoti attēli no interneta resursiem

Lūgšana svētā Meinarda godam

Visvarenais mūžīgais Dievs, kas Savā apredzībā visu dari ar gudrību un mīlestību un kas iedvesmoji mūsu apustuli svēto Meinardu sludināt mums Tava Dēla Jēzus Kristus prieka vēsti, Tevi paļāvīgi lūdzam: ar viņa mīlo aizlūgumu vadi mūs pa evaņģēlija ceļu uz Debesu tēviņu. To lūdzam Tava Dēla Jēzus Kristus vārdā, kas ar Tevi Svētā Gara vienībā dzīvo un valda mūžu mūžos! Amen.